

ΟΙ ΠΑΡΙΣΙΟΙ ΤΗΣ Ν. ΑΦΡΙΚΗΣ

[ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΟΣ]

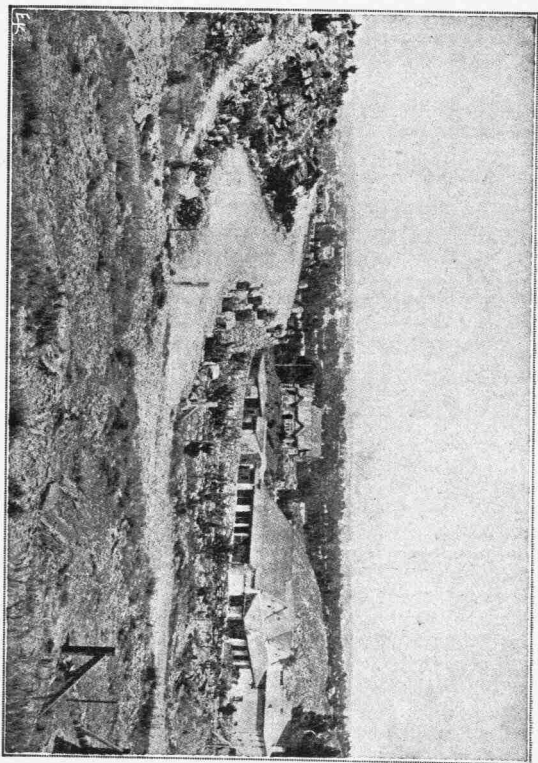
Φίλτατέ μοι

Johannesburg, Μάιος τοῦ 1906.

ΕΝ εἶνε εὐκολον, εἰς τὰς ὀλίγας ἐδῶ γραμμάς, νὰ δώσω πλήρη εἰκόνα τῆς πόλεως, ἥτις ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν καταπληκτικῶς προάγεται, ἐκτείνεται, πυκνοῦται, ἐξωραΐζεται, μεταμορφοῦται ὁλοέν. Ἡ πρόοδος ἐδῶ καὶ ὁ πολιτισμὸς εἰσελαύνουν οὕτως εἰπεῖν δι' ἁλμάτων γιγαντιαίων. Ἐκτεινομένη ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς κατὰ μῆκος τῶν πολυπληθῶν χρυσωρυχείων τῆς μετὰ τοὺς ἐκ γρανίτου τεχνητοὺς τεφρώδεις λόφους τῆς, ἡ πόλις Johannesburg ὁμοιάζει τεράστιον γίγαντα ἐξηπλωμένον καὶ στηρίζοντα τὰ νῶτα ἐπὶ χρυσοῦ προσκεφαλαίου. Βαδίζων τις κατὰ μῆκος αὐτῆς ἐκ τῆς ΝΑ. πλευρᾶς, πρὶν εἰσέλθῃ ἐντὸς τῆς κυρίας πόλεως, εὐρίσκεται πρὸ τοῦ πολυδαίδαλου καὶ πολυμόρφου κόσμου τῶν χρυσωρυχείων. Καπνοδόχοι πελωρίου ὕψους, ἐξερευγόμενοι ἀενάως τολύπας καπνοῦ, ὅμοιοι πρὸς κρατῆρας ἐνεργῶν ἡφαιστείων, λόφοι τεχνητοὶ πολυετοῦς ἐργασίας, ἀτμομηχαναὶ βρυχώμεναι ἀδιακόπως καὶ ἀλέθουσαι τὸν δι' ὁδοστρωσίαν μόνον χρήσιμον γρανίτην, δίκτυα μικρῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, ἀμάξια μεταγωγικὰ, ρυάκια καὶ χάνδακες ἀδιαλείπτως ἐκρέοντες ἀπὸ τῶν μηχανουργείων καὶ σχηματίζοντες πολλαχοῦ λίμνας ἐκ ψυχροῦ ἢ θερμοῦ ὕδατος, τροχοὶ μηχανῶν καὶ λέβητες κολοσσιαῖοι ἐν ἀχρηστίᾳ ἀπόμαχοι ἤδη καὶ σκωριδῶντες, πλῆθος ἐργαλείων καὶ ἱκνωμάτων, ἐν μέσῳ δ' ὅλης αὐτῆς τῆς συμπεφυρμένης εἰκόνης, μορφαὶ ἀλλόκοτοι, ποικίλαι, μαύρων καὶ λευκῶν καὶ κιτρίνων, καὶ παρέκει, εἰς ἀπόστασιν ἑκατοστίων τινῶν βημάτων, σμήνην Κάφρων ἡμιγύμνων, ἐν μέσῳ γυναικῶν καὶ παιδῶν καὶ σκύλων καὶ ὀρνίθων, ἐντρυφόντων ὑπὸ τὸν ζέοντα ἀφρικανικὸν ἥλιον — ὅλα αὐτὰ ἀποτελοῦν παράδοξον καὶ περιεργότατον μωσαϊκὸν ἀψύχων καὶ ἐμφύχων. Εἰς τὸ μέρος αὐτὸ ὁ θόρυβος καὶ ὁ κρότος τῶν μηχανῶν ἐξακολουθεῖ ἀδιακόπως ἐκκωφαντικὸς. Διότι ἡ ἐργασία ἐδῶ εἶνε συνεχὴς καὶ ἀτελεύτητος. Οἱ ἐργάται διαδέχονται ἀλλήλους, νυκτὸς καὶ ἡμέρας. Τὴν πέμπτην μεταμεσημβρινήν ὥραν, ὑπὸ τὸν τραχὺν ἥχον τῆς συρίκτρας, οἱ ἀνελκυστήρες τῶν ὑποχθονίων ὀρυχείων ἀναδιδά-

ζουν ἀπὸ τὰ ἀνήλια βάθη των τοὺς μὲν διὰ νὰ καταβιδάσουν τοὺς δέ. Οἱ ἐξερχόμενοι, χλωμοί, μὲ ὀφθαλμοὺς ἀπλανεῖς ὡς ὑελῶδεις, ἔμπλεοι κόνεως καὶ πηλοῦ, νομίζεις ὅτι εἶνε νεκροὶ εἰς οὐς ἐπε-
τράπη ὑπὸ τοῦ Πλούτωνος ἡ ἐξ Ἄδου ἀνοδος εἰς τὸ φῶς τῆς ζωῆς.

Yerriile, ἐν πολὺ ιδιόγενῆμιον προαστείῳ τοῦ Johannesburg
πύργιον τῶν Μεταλλουργείων.

Τί βασανισμένη καὶ ἐκνευριστικὴ καὶ ἀποκτηνωτικὴ ἐργασία τῶν δυστυχῶν αὐτῶν πλασμάτων!

Καὶ δὲν εἶνε ὀλίγοι. Ὀλόκληρος πληθυσμός. Περί τοὺς 150,000 ἐργάται ἀπασχολοῦνται εἰς τὰ πλουσιώτατα χρυσωρυχεῖα τοῦ Τράνσβααλ. Ἐξ αὐτῶν 50,000 εἶνε Κινέζοι οἱ δὲ λοιποὶ, Κάφροι καὶ Λευκοί. Μόνον περίξ τῆς πόλεως Johannesburg ὑπάρχουσιν 120 τοιαῦτα

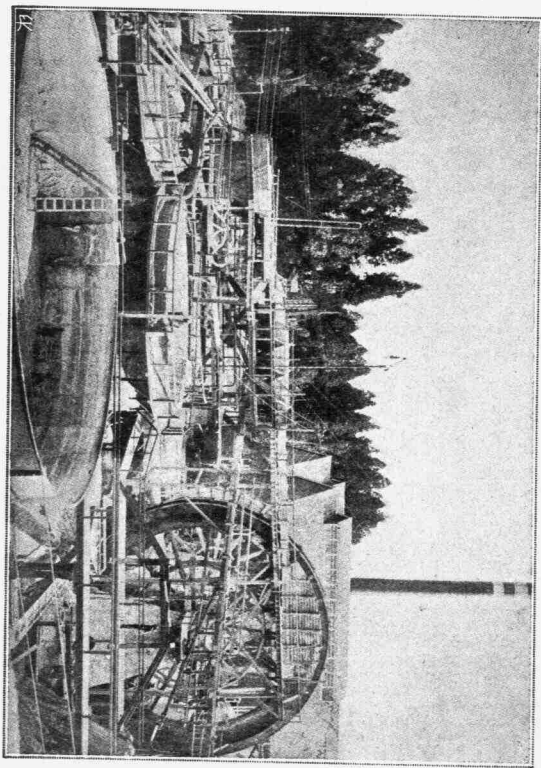
μεταλλεία χρυσοῦ, ὧν τὰ 75 εἰσὶν ἐν ἐνεργείᾳ. Τὰ ἄλλα ἀργοῦν, δι' ἑλλειψίν χειρῶν ἰδίως. Φαντασθῆτε τί τεραστία πλουτοφόρος ἐργασία συντελεῖται! Ἀρκεῖ νὰ σημειώσω ὅτι κατὰ τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον ἐκ τῶν 75 τούτων ὀρυχείων ἐξήχθησαν 431,594 οὔγγiai χρυσοῦ ἀξίας 1,833,295 ἀγγλ. λιρῶν, καθ' ὅλον δὲ τὸ ἔτος 1905 οὔγγiai 4,897,221 ἀξίας 20,802,74 ἀγγλ. λιρ. κατὰ τὰς ἐπισήμους στατιστικάς. Πλὴν δὲ τοῦ χρυσοῦ, εἰς τὰ περίεξ τῆς Πραιτωρίας ἀναφαίνεται συχνὰ καὶ ὁ ἀδάμας, οὐκ ὀλίγας δὲ χεῖρας ἀπασχολοῦν καὶ τὰ ἀνθρακωρυχεῖα.

*
* *

Διὰ νὰ λάβῃ τις μικρὰν ἰδέαν τῆς πόλεως πρέπει νὰ τὴν διασχίσῃ ἐκ τῆς δυτικῆς ἄκρας πρὸς τὴν ἀνατολικήν. Κατὰ πρῶτον συναντᾷ τὴν συνοικίαν τῶν Κάφρων. Καλύδαι ἐκ τενεκέδων πετρελαίου καὶ τσίγκων διατρήτων, ἰδοὺ τὰ οἰκήματά των. Παραπλευρῶς αὐτῆς κεῖται ἡ τοῦ ὄχλου τῶν Βόερς, ἐξ οἰκίσκων χαμηλῶν, πλινθοκτίστων, ρυπαρῶν, ἀσφυκτικῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων ὀργιάζει ἡ διαφθορά καὶ ἡ ἀσέλγεια, χωρὶς τὴν παραμικρὰν συναίσθησιν οἰκογενειακοῦ βίου. Ὁλίγον ἀπωτέρω, ἡ συνοικία τῶν Ἰνδῶν, τὴν αὐτὴν περίπου παρουσιάζουσα ἀθλιότητα καὶ εἰδέχθειαν. Ἄλλ' ἐφ' ὅσον προχωρεῖ εἰς τὰ ἔνδον τῆς πόλεως, ἡ σκηνογραφία ἀλλάσσει καὶ ἡ ἐκπληξίς διαδέχεται τὴν ἐκπληξίν. Ἄλλη κίνησις, ἄλλη ζωὴ, ἄλλαι εἰκόνες, ἄλλος πολιτισμός. Λεωφόροι εὐρεῖται καὶ ὁδοὶ κανονικώταται, πλατεῖαι ἀναπεπταμέται, μέγαρα πολυώροφα, κτίρια πολυτελῆ δημόσια καὶ ἰδιωτικά, ξενοδοχεῖα, καταστήματα, λέσχαι, δενδροστοιχίαι, κῆποι, ἄλση, ἐπαύλεις ἐντὸς περιοχῶν καταφύτων, δίδουν τὴν ὄψιν εὐπροσώπου εὐρωπαϊκῆς μεγαλουπόλεως, σφυζούσης ἀπὸ ἀκμῆν καὶ πλοῦτον καὶ πρόοδον. Καὶ ἡ κίνησις τοῦ πλήθους διὰ τῶν ἀρτηριακῶν ὁδῶν ζωηρά καὶ ἀτελεύτητος. Αἱ κυριώτεραι ἐξ αὐτῶν ἡ ὁδὸς Pritchard καὶ ἡ Commissioner, κοσμοδριβεῖς μέχρι συνωστισμοῦ, ἡ μὲν μία ἐκτείνουσα ἐκατέρωθεν πλούσια ἐμπορικὰ γυναικείων εἰδῶν, ἡ δὲ ἄλλη τὰ τοῦ ἀνδρικοῦ ἱματισμοῦ. Καὶ νὰ συλλογίζεσθαι κανεῖς, εὐρισκόμενος ἐν μέσῳ τῶν κυματισμῶν τῆς ἀπαύστου αὐτῆς ἀνθρωποπλημμύρας, ὅτι ἄλλοτε, πρὸ τριῶν δεκαετηρίδων ἀκόμη, ἐπὶ τοῦ μέρους αὐτοῦ, ἔνθα νῦν πάλλει τόση ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ ζωὴ, ἡ πλοῦτο ἀγρία καὶ ἄμορφος καὶ ἀμμόδης ἔκτασις, ἔρημος καὶ ἀκατοίκητος ἢ προσιτὴ μόνον εἰς θηρία, χωρὶς οὔτε τὴν ἐλαχίστην πρωτογενῆ βλάστησιν, οὐδενὸς ἐλκύνουσα τὴν προσοχὴν, ἀκατάλληλος πρὸς συνοικισμόν, ἀπρόσφορος εἰς καλλιέργειαν ἔνεκεν τῆς κρατούσης λειψυδρίας, καθόσον καὶ ἡ σημερινὴ πόλις ὑδρεύεται ἔτι διὰ τεχνητῶν δεξαμενῶν. Καὶ ὅμως ἡ ἀγρία αὐτὴ ἔκτασις εἴμαρτο νὰ ποτισθῇ δι' ἄδρᾶς αἱματοχυσίας, δι' ἧς νὰ μεταφυτευθῇ τόσον πρωΐμως, πρωΐμωτερον τῶν πρὸ αὐτῆς γνωστῶν μερῶν τῆς Μαύρης Ἠπείρου, ὁ εὐρωπαϊκὸς πολιτισμός, νὰ συνταράξῃ τὰ ἀνακτοβούλια τῆς Εὐρώπης καὶ παρ' ὀλίγον νὰ συγκλονίσῃ τὴν ἀγγλικὴν παντοδυναμίαν. Διὰ τοιούτων δὲ ἀλμάτων ἐκπληκτικῶν βαίνει ἀνὰ πᾶσαν

ἡμέραν καὶ ὥραν εἰς τὴν πρόοδον, ὥστε δὲν θὰ παρέλθῃ πολὺς χρό-
νος καὶ θὰ καταστῇ οἱ Παρίσιοι ἐλοκλήρου τῆς Ἀφρικῆς.

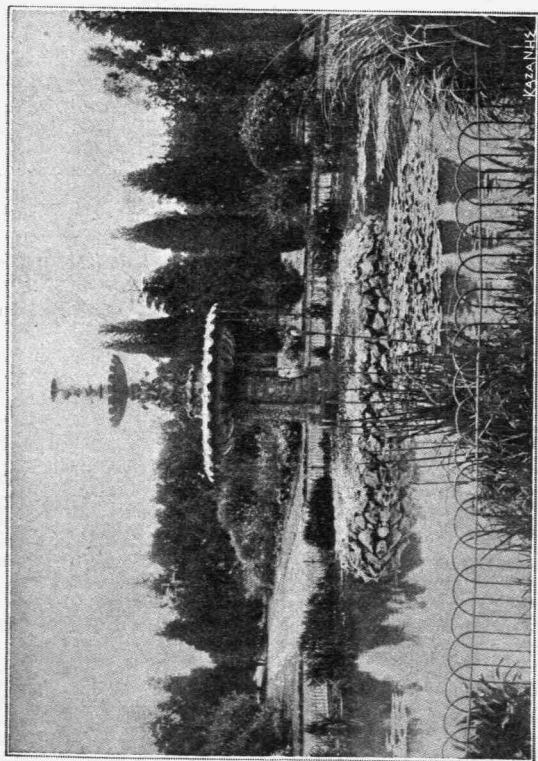
Τὸ Johannesburg κατοικεῖται ἤδη ἀπὸ 178,000 ψυχῶν, ἐξ ὧν

Μεταλλευτικὴ Ἑταιρεία Χρυσῶν «ὁ Ροδονόων» ἐν Johannesburg.

αἱ 70 χιλ. εἰσὶ Κάφροι καὶ τὸ ἐν τρίτον τοῦ ὑπολοίπου Ἑβραῖοι. Περισσότερον νὰ προσθέσω ὅτι ἡ ἰουδαϊκὴ φυλὴ κατέχει τὰ σκῆπτρα τῆς ὑπεροχῆς. Εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἑβραίων συγκεντρώνονται ὅλαι σχεδὸν αἱ ἐργασίαι. Οἱ μεγαλειότεροι μέτοχοι εἰς τὰ χρυσορυχεῖα, οἱ μᾶλλον σημαίνοντες κτηματῖαι καὶ ἔμποροι, δικασταί, ἀνώτεροι

ὑπάλληλοι, εἰσὶν Ἑβραῖοι. Οἱ φοροδεῖς ἐκεῖνοι ὑπήκοοι καὶ ἐξόριστοι ἀπὸ Βορρά, οἱ σοβοῦντες καὶ πτήσσοντες καὶ ἔρποντες ὑπὸ τὸ μαστίγιον τοῦ δεσποτισμοῦ, ἐδῶ ἐπαίρονται καὶ γαυριῶσι καὶ ἐπὶ αἰσίνονται προκλητικώτατοι. Ὁ ἥλιος τῆς ἀγγλικῆς ἐλευθερίας τοῖς δίδει ὑπαρξιν καὶ αὐτοτέλειαν. Ἀλλὰ καὶ οἱ Κάφροι, διὰ τὸν αὐτὸν

Joubert's Park, ἐν τῶν ἐκνυστικωτέρων κέντρων ἀναφυῆς ἐν Johannesburg, ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἠπλόυτο ἀργία καὶ γυμνὴ ἔκτασις.

λόγον, θρασύνονται ὁσημέραι. Ἀναμφιβόλως δὲ ἐντὸς ὀλίγου θὰ διεκδικήσουν καὶ οὗτοι τὰ δικαιώματα τῶν Λευκῶν.

Οἱ ἐνταῦθα βιοῦντες Ἕλληνες δὲν ὑπερβαίνουνσι τοὺς ὀκτακοσίους. Οἱ πλεῖστοι ἐγκατέστησαν ἐδῶ μετὰ τὸν πόλεμον, μετέρχονται δέ, πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὀπωροπώλου. Χωρὶς

νά θέλω νά περιαιτολογήσω, δύναμαι καὶ τολμῶ νά βεβαιώσω ὅτι ἐξ ὅλης τῆς συρρεούσης ἐδῶ ἐκ τῶν ἐσχατιῶν τῆς γῆς πανσπερμίας, οἱ Ἕλληνες ἐκπροσωποῦν καὶ τιμῶσιν ἐπαξίως τὴν νοημοσύνην τὴν ἐκπολιτιστικὴν δρᾶσιν καὶ τὰ ἠθικὰ γνωρίσματα τῆς φυλῆς των. Φίλεργοι, ἡσυχοί, νομοταγεῖς, φιλόπονοι, καρτερικοὶ βιοπαλαισταί, ἔχουσιν ἀείποτε ἐστραμμένα τὰ βλέμματα πρὸς τὴν φιλτάτην Πατρίδα, ζῶντες μὲ τὸ γλυκὺ ὄνειρον καὶ τὸν πόθον τὸν ἀσβεστον τῆς παλινოსτήσεως εἰς τοὺς βωμούς των, μακρὰν τῶν ὁποίων τοὺς ἀπέσπασε ὁ ἀγὼν τῆς ζωῆς. Τὸ περιβάλλον δὲν τοὺς ἀφομοιώνει, δὲν τοὺς ἀπορροφᾷ, δὲν τοὺς διαφθείρει. Εἰς τὴν ψυχὴν των ζῇ καὶ λάμπει ἡ Ἰδέα τῆς Πατρίδος, πάντοτε δὲ εἰσὶν ἐτοιμοὶ νά προσφέρουν εἰς τὴν φωνὴν τῆς τὸν ὁδολὸν τῶν οἰκονομιῶν των. Εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ ἰδιωτικοῦ των βίου διατηροῦν τὰς ἑξεις καὶ τὰ αἰσθητά καὶ τὰς παραδόσεις τῆς γεννητείας των. Παρακολουθοῦν μετὰ πόνου τὰς τύχας τῆς μεγάλης Πατρίδος, εὐτυχεῖς ὅταν φθάσωσιν εὐοίωνα ἀγγέλματα, συντετριμμένοι ὅταν ἡ ἡχώ τῶν ἐθνικῶν δοκιμασιῶν δονῇ τὴν καρδίαν των. Συνέστησαν ἀπὸ τινος τμήματος τῆς ἐταιρείας τοῦ «Ἑλληνισμοῦ», ἀριθμοῦν ἄνω τῶν 300 μελῶν, συντελοῦντες οὕτω εἰς τὴν εὐόδωσιν τοῦ δι' αὐτῆς ἐπιδιωκομένου ἐθνικοῦ σκοποῦ.

Τοιαύτη, φίλτατέ μοι, ἐν σκιαγραφίᾳ ἡ πόλις τῆς Κεντρφας Ἀφρικῆς, περὶ ἧς μοι ζητεῖς σύντομον περιγραφὴν, καὶ τοιαῦται αἱ συνθήκαι τῆς ζωῆς, ἰδίως ἡμῶν τῶν ξενητευμένων μακρὰν τῆς φιλτάτης μας Ἑλλάδος.

ΓΕΩΡΓ. Π. ΖΩΡΑΟΥΜΗΣ

Ψ Υ Χ Η

ΛΥΩΝΕΙ τὸ δλόλενκο κερὶ
κ' ἡ φλόγα καμαρώνει,
στὴ σπῖθα τῆς τῆ λαμπερῆ
τὸ μαῦρο σκότος λυώνει.

Διώχνει τὴ μάγισσα Νυχτιά
ποῦ τὸ σκοτάδι ὑφαίνει
μιὰ ζῆ μονάχα, μιὰ βραδειά,
καὶ τὸ πρωὶ πεθαίνει.

Κι' ὅταν στὸ τέλος μοναχὰ
ἡ φλόγα του ἀπομείνῃ,
κάνει κι' αὐτὴ φτερὰ γοργά,
πετᾷ στὰ ὕψη, σβύνει.

(Νικομήδεια)

Καὶ σὺ, ψυχὴ, σὰν γεννηθῆς,
ὦ φῶς θεοπλασμένο,
τὸ σῶμα ἀρχινᾷς εὐθὺς
νὰ λυώνῃς τὸ καῦμένο.

Καὶ τρέμουμε μὴ τῆς ζωῆς
ξάφρουν σωθῇ τὸ λάδι,
τὸ φῶς μὴ φύγῃ τῆς πνοῆς
καὶ μείνῃ τὸ σκοτάδι.

Τοῦ κάκου! Δὲν ἀργοπορεῖ
ὁ Θάνατος, προφθάνει...
Ἀχ! ἅμα ἀνάψῃ τὸ κερὶ
θὰ σβύσῃ, θὰ πεθάνῃ!

Κ. Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ